

Haarpracht: van beschaving naar haarbeschadiging

P.K. Dikrama

Wie zijn geschiedenis niet kent, is gedoemd haar te herhalen. Zolang er mensen zijn, is er haardracht. Haardracht is niet louter ter verfraaiing. Door de geschiedenis heen heeft het vele functies vervuld, ook symbolisch: van onderdrukking tot trots en rebellie. De geschiedenis van haardracht kent alle kanten van de medaille. Al zijn er op het gebied van haarstyling vele (technologische) ontwikkelingen voorbij gekomen, haarbeschadiging ten behoeve van haarpracht is aan de orde van de dag bij de moderne mens.

GESCHIEDENIS VAN HAARSTYLING

Zolang als er mensen zijn, verzorgen en verfraaien zij hun haar. Egyptenaren (3000-4000 BC) gebruikten al kammen, messen en haarspelden voor hun haardracht. De mensen die het zich konden veroorloven, schoren hun haar af en droegen pruiken om zo hun sociale status kenbaar te maken. Het blonderen van de haren werd vanaf deze tijd beschreven en ook later in de Griekse en Romeinse tijd was blond haar zeer gewild. De welgestelden lieten hun pruiken maken van blond Germaans haar.

Het waren de Romeinen die een voorloper van de krultang ontwikkelden: een Calamistrum, een holle stok gemaakt van brons. De kapsels werden steeds prestigieuzer en de pruiken steeds hoger. Het omgekeerde was het voorschrift in de rouwperiode: dan was het gebruikelijk om het haar niet te wassen en er vies en onverzorgd uit te zien.

Kale koning

Koning Lodewijk de veertiende was al kaal op zijn 32ste en wilde dit verbergen. Kaalheid was in die tijd ook vaker een symptoom van syfilis. Hij liet een hoge gekrulde pruik maken. Dit werd nagedaan door de rest van de vorsten in Frankrijk en later ook in de rest van Europa. De pruiken van de vrouwen werden soms tot wel 90 cm hoog gebouwd, waardoor ze niet meer door deuren konden en het nodig bleek koetsen om te bouwen.

19^e-21^e eeuw

De voorloper van de droogkap, de *hot comb*, de voorloper van de tang en *straightener* een gladmakende haarlotion, werden alle in de 19^e eeuw uitgevonden. Na de Tweede Wereldoorlog namen de haarstylingsmethoden een vogelvlucht. Van permanent, tot tondeuses en haarkleuringen in alle kleuren van de regenboog. In de 21^e eeuw kwamen daar haarextensions bij. Waren het aanvankelijk veelal de mensen van kleur en vrouwelijke beroemdheden die veel verschillende haarstylingsmethoden toepasten, tegenwoordig sijpelt dit meer en meer door naar de hele bevolking tot aan jonge kinderen toe. [1]

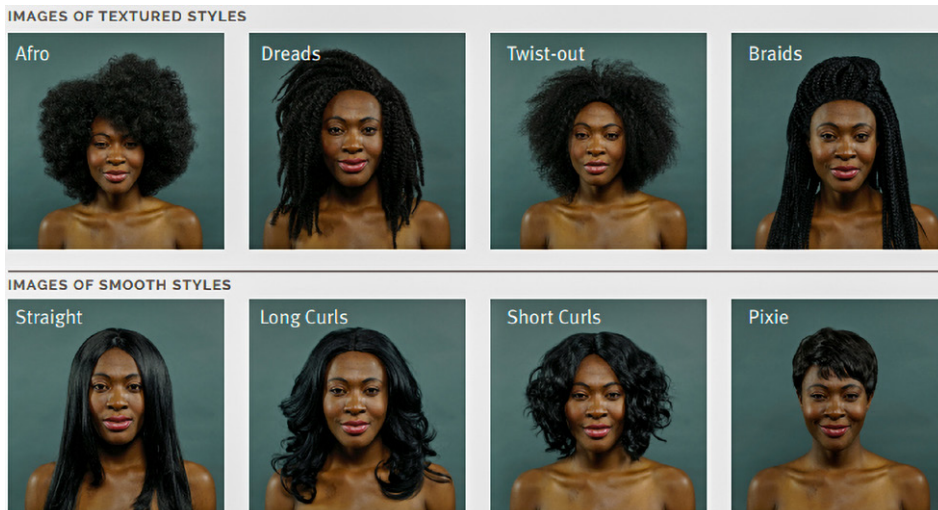

1920: Hot perm machine

GESCHIEDENIS VAN BLACK HAIR

In prekoloniaal Afrika zag men *black hairstyling* als onderdeel van de identiteit. De haardracht met o.a. vlechten en dreadlocks, waren onderdeel van iemands gemeenschap, sociale status en familieachtergrond. Slavenhandelaren schoren het haar af van de mensen die uit Afrika waren gekidnapt en verhandeld als slaaf, als onderdeel van het wissen van hun cultuur en identiteit. Wanneer het haar weer terug groeide, hadden zij geen beschikking meer over de kruidenbehandelingen, oliën en kammen uit hun geboorteland. Zij moesten het doen met wat er voorhanden was, zoals boter en schapenkammen. Het haar wat eens hun trots was, stopten ze vaak weg onder een hoofddoek. Vlechten werden ook gebruikt als vorm van communicatie om vluchtroutes uit te beelden. Ook vlochten men kleine stukjes goud en zaden in het haar, om te kunnen overleven na de vlucht.

Dermatoloog, afdeling Dermatologie, Erasmus MC, Rotterdam en Dikrama Clinics, Utrecht

Afbeeldingen van haar met een natuurlijke versus gestylde textuur (*The Good Hair Study*)

Eurocentrische schoonheidsidealen dicteerden in deze tijd, een donkere huid en kroeshaar werden als inferieur gezien en een lichte huid en stijl of golvend haar als superieur. De termen 'goed haar' en 'slecht haar' stamt uit deze tijd en werkt in de huidige tijd nog steeds door met o.a. als gevolg haarbeschadigende haarstylingsmethoden.

Hoofddoekenwet

Toen vrije, zwarte vrouwen weer een prachtige haardracht kregen - wat veel aandacht trok - introduceerde men in 1786 in Louisiana *The Tignon Law*. Een wet die zwarte vrouwen verplichtte om een hoofddoek te dragen. De vrouwen volgden de wet, maar rebelleerden door prachtige kleurrijke hoofddoeken te dragen als *empowering fashion statements*.

Afro

Gedurende de *Black Power Movement* tussen 1960 en 1970, groeide de natuurlijke afro uit tot een fysieke manifestatie van rebellie tegen de gevestigde discriminerende orde. Het haar herwon weer zijn symboolfunctie van kracht en trots. [2]

Good & bad hair

Nog altijd heerst er een stigma op *black hair* met een natuurlijke textuur, zoals een afro, hetgeen o.a. blijkt uit *The Good Hair Study*. De meerderheid van de deelnemers, ongeacht hun afkomst, hadden een impliciete bias tegen *natural black hair*. Vooral witte vrouwen hadden ook een expliciete bias tegen vrouwen met *natural black hair*, waarbij ze deze vrouwen als minder mooi, aantrekkelijk en minder professioneel beoordeelden.

Natuurlijk bestaat er niet zoiets als goed of slecht haar. Wel is er verschil in haar. Aziatisch haar is over het algemeen genomen het dikst, heeft de meest ronde vorm, is het sterkst en kan het langst worden. Kroes haar is het dunst, heeft een ovale vorm, groeit langzamer en is dus het meest kwetsbaar van alle haartypen. Door deze eigenschappen krijg je in Aziatisch haar, haast geen krul, valt het stijl naar beneden en kan het zeer veel hebben in tegenstelling tot kroeshaar dat juist omhoog groeit, weinig haarbeschadiging kan hebben en

het snelst een tractiealopecie geeft.

HAARBESCHADIGING

De haartextuur is tijdelijk te veranderen door herschikken van de waterstofbruggen van het haar. Dit kan bijvoorbeeld met de hitte van een föhn, stijl- of krultang. Besef dat men hierbij temperaturen tot 230 graden gebruikt. Permanente verandering van de haartextuur is mogelijk door herschikking van de zwavelbruggen van het haar. Het haar is chemisch stijl te maken met een *straightener* dan wel krullend met permanent, wat meestal zeer basische vloeistoffen zijn met een PH van rond de 10. Permanente haarverf bevatten vaak ammonium hydroxide om de haarschubben te openen en waterstofperoxide om de eigen haarkleur af te breken.

Daarnaast zijn er nog vele vormen van haardracht die tractie en/of mechanische druk geven, zoals *extensions*, vlechten en pruiken die alle ook weer tijdelijke of permanente haarschade kunnen geven.

Het zal niemand verbazen wat het meest gezond is: natuurlijk, los gedragen haar met behoud van de eigen textuur en kleur, zonder thermische, mechanische of chemische blootstellingen. De dermatoloog moet zich realiseren welke potentieel haarbeschadigende methoden er bestaan, welke een patiënt toepast of toegepast heeft en te adviseren hoe patiënten op de meest gezonde manier kunnen genieten van hun haarpracht.

LITERATUUR

1. www.dehaarsite.nl
2. Byrd A, Tharps L. *Revised and updated hair story untangling the roots of black hair in America* 2014.
3. Johnson AM, et al. *The 'Good Hair' Study: Explicit and implicit attitudes toward black women's hair. Perception institute* 2017.

CORRESPONDENTIEADRES

Petra Dikrama
E-mail: p.dikrama@erasmusmc.nl